

Ὁ κ. Π. Χόρν εἶναι ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ εὐσυνειδήτους δραματικοὺς συγγραφεῖς μας. Πρὸ τριῶν ἐτῶν «οἱ Πετροχάρηδες του» ἐσημείωσαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εὐνοϊκὰ τὴν ἐμφάνισίν του. Τὸ ἔργον, πού ἔδωκεν ἐπίσης καὶ αὐτὸς εἰς τὸ Βαριετέ, «Ὁ ἄνθρωπός μας» δὲν ἐλαττῶνει καθόλου τὴν καλὴν περὶ αὐτοῦ ἐκτίμησιν. Ἀπ' ἐναντίας δυναμώνει τὴν πεποίθησιν εἰς τὸ δραματικόν του τάλαντον, μολονότι ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν φανερόνεται ποῦ καὶ ποῦ κάποια συγγραφικὴ σπουδὴ. — «Ὁ ἄνθρωπός μας», πού δὲν παρουσιάζεται εἰς τὴν σκηνήν, εἶναι κάποιος πλούσιος, ἐκτιμημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὰς ἀγαθοεργίας του, διεφθαρμένος ὅμως καὶ ἀνήθικος. Διαφθείρει, βιάζει μάλλον μίαν ἀθῶαν κόρην — τὴν Πανώρηα — θυγατέρα μιᾶς καλῆς πτωχῆς χήρας καὶ ἐνὸς τιμίου ἀδελφοῦ. Ὁ ἀποθαμμένος εἰς πατριωτικὸν ἀγῶνα ἀδελφὸς τῆς Πανώρηας εἶχεν ἀπατήσῃ μίαν πτωχήν, πού εὗρισκεται τώρα ὡσάν ψυχοκόρη εἰς τὸ σπίτι τῆς χήρας, ἀφοσιωμένη εἰς αὐτό, χωρὶς καμίαν ἐλπίδα. Μία γρηῶν δυστυχησμένη ἐξ αἰτίας «τοῦ ἀνθρώπου μας» προλέγει εἰς τὴν χήραν τὸν κίνδυνον τῆς κόρης της. Ἄλλ' ἢ δυστυχία της καὶ ἡ θρηνηολογοῦσα γλῶσσα της ἔκαμαν νὰ τὴν ἐκλαμβάνουν ὅλοι διὰ τρελλὴν τὴν γρηῶν Σουρ-

λουλούδαινα. Ἡ μητέρα τῆς Πανώρηας δὲν τῆς δίδει προσοχὴν. Ἐχει κατὰ νοῦν μόνον τὸν ἐπικείμενον ἄρραβῶνα τῆς κόρης της. Καὶ ὅμως ἡ πρόρρησις τῆς γρηῶν — πού μᾶς ἐνθυμίζει ἀρκετὰ τῆς ἀρχαίας τραγωδίας τὸν πρόλογον — δὲν ἀργεῖ νὰ πραγματοποιηθῇ. Ἡ Πανώρηα ἐπιστρέφει σπῆτι τῆς ἀπατημένη ἀπὸ «τὸν ἄνθρωπό μας» κλαίει, ἐρωτᾷ ἀδέξια τὴν ψυχοκόρην διὰ τὰς συνεπείας τῆς ἀτιμώσεως, δίδει εἰς τὸν ἀδελφόν της τὰς πεντακοσίας δραχμάς πού ὁ διαφθορεὺς τῆς ἔβαλλεν εἰς τὴν τσέπη της καὶ ἀποκαλύπτει πρὸς αὐτὸν ἔτσι τὴν ἀτίμισίν της τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς, πού ἡ μητέρα των ἀνήξερον τελειώνει τοὺς ἄρραβῶνας τῆς Πανώρηας καὶ γυρίζει χαρούμενη. Ἡ κατάρα τῆς ἀμαρτίας, ἡ κατάρα ἀπὸ τὴν ἐξαπάτησιν τῆς Γιαννούλας ὑπὸ τοῦ ἐνὸς ἀδελφοῦ, πίπτει ἀμείλικτος ἐπάνω εἰς ὅλην τὴν οἰκογένειαν. Ἔτσι ἔχει κάποιαν Διονυσιακὴν πνοὴν ἡ δραματικὴ ἀντίληψις τοῦ συγγραφέως. — Τώρα ἀπομένει τὸ ἀνεπανόρθωτον. Μόνον ἡ ἐξάγνισις τοῦ κακοῦ ἀπόκειται εἰς τῶν ἀνθρώπων τὴν δύναμιν. Κοινωνικὴ τοῦτο ἀντίληψις, ὅμοια Ἑλληνικὴ, εἰς τοὺς ὀρίζοντας τῆς συνολικῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῶν ἐξυγιαντικῶν ἠθικῶν νόμων — πέραν κάθε ἀτομιστικῆς συμβιβαστικότητος καὶ μακρᾶν κάθε ἰλαρᾶς διευθετήσεως τῶν ἀνθρωπίνων συμφορῶν. Ὁ ἀδελφὸς ξεχωρίζοντας τὸ θῆμα ἀπὸ τὸν διαφθορέα, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ καὶ διὰ νὰ καλύψῃ τὴν ἀτιμίαν φονεῦει «τὸν ἄνθρωπόν μας». Τὸ ἀνόμημα τιμωρεῖται. Ἄλλὰ ἡ συμφορὰ δὲν σταματᾷ. Ἡ ἀπατημένη κόρη ζητεῖ καὶ εὗρισκεῖ μόνη τὸν θάνατον, ἐνῶ τὸν ἀδελφόν της τὸν κομματιάζουν οἱ δοῦλοι τοῦ φονευθέντος. Καὶ ὡσάν ἀπὸ προ-ἄγγελον τῆς ἀρχαίας τραγωδίας ἡ δυστυχησμένη μητέρα των μανθάνει τὰς συμφορὰς της ἀπὸ τὴν γρηῶν, πού εἶναι σαλευμένον, ὅπως προφήτιδος, τὸ λογικόν της. Δὲν ἔπταισε διὰ νὰ ὑποστῇ τόσας συμφορὰς ἢ δυστυχησμένη μητέρα. Ἄλλ' εἶναι τάχα ἀνάγκη νὰ σκοντάψῃ ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ βρεθῇ ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ μοιραίου; μᾶς ἐρωτᾷ ἡ τραγικὴ σκέψις. — Ἀπότομος παραφροσύνη τῆς ἔρημης μητέρας ἀποτελεῖ τὴν τελικὴν κάθαρσιν τοῦ ἔργου. Αἱ δυστυχίαι τῶν ἀνθρώπων ἔτσι σβύνουν μ' ἓνα τελειωτικὸν χαμὸν τῶν δυστυχῶν.

Αὕτη εἶναι ἡ ὑπόθεσις καὶ ἡ ἐρμηνεία συνάμα τοῦ ὠραίου δράματος τοῦ κ. Χόρν. Ἡ ἐκτύλιξις ὅμως ἀπὸ τῆς σκηνῆς, μολονότι ἔχει διάλογον ὠραῖον καὶ γοργόν, δὲν εἶναι εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος μὲ τὴν ὑπόθεσιν. Συχνὰ ἡ φράσις δὲν εἶναι ὅσον πρέπει δυνατὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια συσσωρεύονται μὲ βίαν καὶ ἡ δρᾶσις χωρεῖ κινήματογραφικῶς, πυκνωμένη καὶ συγχρονιστικὴ, ὥστε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κριθῇ τὸ ὅλον ὡς τέλειον προσχεδίασμα (σκίτσο) ὠραίας τραγωδίας — ἐνῶ ἀπομένει μολαταῦτα καὶ τὸ καλύτερον ἀπὸ τὰ δοθέντα φέτος καὶ ἔως τώρα θεατρικὰ ἔργα.